

УДК 378.147-057.4:528.4

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ПРОСТОРОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ В УНІВЕРСИТЕТАХ ПОЛЬЩІ

Русіна Н.Г.

Рівненський державний аграрний коледж

Розкрито питання професійної підготовки фахівців у галузі просторової організації економіки університеті. Акцентовано увагу на особливостях організації навчального процесу в університеті, а також на головних цілях та завданнях підготовки майбутніх фахівців просторової організації економіки. Визначено основні компетенції, якими повинні володіти дипломовані фахівці у галузі землеустрою, відповідно до програмних документів університету. Наголошено на важливості та необхідності використання позитивного зарубіжного досвіду у підготовці кадрів для Державної служби України геодезії, картографії та кадастру.

Ключові слова: професійна підготовка, просторова організація економіки, Європейська кредитно-трансферна система, програма навчання.

Постановка проблеми. У контексті підвищення якості вітчизняної освіти особливої гостроти набуває польський досвід професійної підготовки фахівців просторової організації економіки. Зокрема виділити головні принципи, особливості організації навчального процесу в польських університетах на прикладі Варшавського технологічного університету. Досвід реалізації позитивних ідей польських колег варто взяти до уваги при удосконаленні процесу підготовки фахівців галузі землеустрою в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні порівняльно-педагогічні дослідження проблем розвитку освіти в Польщі здійсненні Н. Ничкало (розвиток польської педагогічної науки), С. Сисоевою (стандартів професійної кваліфікації), Ф. Андрушкевичем (розвиток освітніх інновацій), О. Васюк (розвиток недержавної вищої освіти), М. Пальчук (професійна освітня система), М. Гавран (професійна підготовка фахівців), С. Гончаровим (розвиток маркетингової системи вищої освіти), Т. Десятовим (розвиток сучасної системи неперервної освіти), Ю. Соколович-Алтуніною (модернізація вищої аграрної освіти).

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Теоретичний аналіз наукових праць, у яких представлено результати проведених досліджень, показав, що проблема підвищення якості підготовки фахівців галузі просторової організації економіки на засадах позитивних польського досвіду ще недостатньо досліджена й розроблена у теоретичному і практичному аспектах.

Метя статті. У процесі дослідження з'ясовано, що недостатньо висвітлено питання професійної підготовки фахівців просторової організації економіки в університетах Польщі. Тому метою статті є висвітлення особливостей професійної освітньої підготовки майбутніх фахівців просторової організації економіки у Варшавському технологічному університеті.

Виклад основного матеріалу. Варшавський технологічний університет розпочав свою самостійну діяльність 15 листопада 1915 року. Уже понад 180 років він навчає нові покоління інженерів, вносить значний вклад у розвиток технічних наук. Діючи безперервно, університет приносить ряди своїх випускників і збагачує свої наукові і технічні досягнення. Варшавський тех-

нологічний університет є не тільки найстарішим, але і найкращим технічним університетом Польщі – в рейтингу польських університетів займає протягом дев'яти років перше місце у своїй категорії. В університеті діє більш ніж 100 науково-дослідних груп, організацій та студентських асоціацій. Освітня пропозиція навчального закладу включає в себе більш ніж 30 напрямків дослідження [7].

Система навчального процесу Варшавського технологічного університету зорієнтована на індивідуальні здібності студентів і надає їм можливість індивідуального вибору змісту, методів і форм навчання. Цей підхід реалізується за допомогою гнучкої системи навчання та можливостю навчання відповідно до індивідуальної програми або планом дослідження. Начальний план направлений на підготовку фахівця, що володіє менеджерськими, інженерними та організаторськими здібностями. Головною вимогою цих досліджень є інтеграція різних напрямків, а саме: технічних, технологічних, організаційних, економічних та психолого-соціологічних. Адже випускник університету у своїй майбутній професійній діяльності повинен вміти розробляти та реалізувати продуктивні системи (люди, устаткування, фінансові ресурси) і виробничі процеси та ними керувати [4].

Процес навчання в університеті реалізується у напрямках: першого ступеня – професійне (інженер або ліцензіат), другого ступеня – магістерське додаткове (магістр), третього ступеня – докторантський, післядипломне навчання, що забезпечує постійне підвищення кваліфікації, випускників вищих навчальних закладів. Також, для осіб які працюють або проживають на далекій відстані від навчального закладу, організовано заочну та вечірню форми навчання. Наступна важлива річ, яка впроваджена у навчальному закладі – це Європейська кредитно-трансферна система (ЄКТС). Базовим елементом цієї системи є застосування усіма вищими школами однозначних оцінок (кредитів), що можуть бути зарахованими у будь-якому вищому навчальному закладі Європи [1].

Університет широко використовує проект Tempus/Phare, а саме – Sokrates/Erasmus як елемент розвитку креативної та творчої молоді. Основними цілями програми є [5]:

- «значне збільшення числа студентів, які збираються вчитися в іншій державі-членові. Передбачається, що Європейський союз, таким чином, є співробітником та знайомить учасників-відвідувачів з практикою соціального та економічного життя інших держав-членів, збільшується їх лінгвістична компетенція, розвивається і підтримується тісна співпраця в соціально-економічних секторах Європейського Союзу;

- сприяння широкого і інтенсивного співробітництва між університетами держав-членів;

- реалізація інтелектуального потенціалу університетів Європейського союзу завдяки мобільності викладачів. Це зростання мобільності повинно забезпечити поліпшення якості освіти у вузах та підвищити конкурентоспроможність Європейського Союзу на світовому ринку;

- взаємодія в ході обміну, забезпечить інтеграцію і згуртованість зв'язків між громадянами різних держав-членів та допоможе зміцненню і здійсненню концепції європейського громадянства».

Завдяки проекту: вищі навчальні заклади мають особливі права та впроваджують докторської студії; навчальний процес здійснюється як на польській так і на іноземній мовах; організація закордонних навчальних практик.

У 2007 році на факультеті «Геодезії та картографії» Варшавського технологічного університету розпочав свою діяльність освітній напрямок «Просторова організація території» (*Gospodarka Przestrzenna*), який був реалізований за двома спеціальностями:

Міське планування території (*Urbanistyka w planowaniu przestrzennym*);

Екологічне планування та організація території (*Srodowiskowe uwarunkowanie gospodarowania przestrzenia*).

Освітній напрямок «Просторова організація території» знайомить студентів із предметами і об'єктами, які пов'язані з організацією життєвого простору, а також забезпечує їх необхідними вміннями з охорони просторових об'єктів так і раціональної організації території, яка б стимулювала економічні процеси. У світі, в якому екологічні проблеми кожним днем стають все більш актуальними, ці уміння є надзвичайно важливими для фахівців, орієнтованих на просторову організацію території. «Просторова організація території» формувалася на основі найкращих традицій факультету геодезії та картографії Варшавського технологічного університету, тому студенту пропонуються не поверхневі знання основних аспектів просторової організації території, а ґрунтовне розуміння негативних екологічних явищ та боротьби з ними.

Проаналізувавши мету та завдання, визначені у програмних документах Варшавського технологічного університету, можна окреслити наступні положення. Фахівець з просторового планування має бути підготовлений до: просторового формування середовища проживання людини відповідно до його потреб, вимогам суспільства, технічним можливостям та проведенню міського дизайну у відповідності з технічними вимогами; участь у розробці систем технічної та соціальної інфраструктури й соціально-економічних аспектів міст, муніципалітетів і регіонів; прийняття раціональних рішень стосовно територіального керівництва

в управлінні міста чи області та розробки планів землекористувань; підготовка інвестиційних пропозицій й консультування з питань управління земельними ресурсами, нерухомим майном, у тому числі визначення місцеположення нових інвестицій; співпраці в розробці програм для розвитку євро регіонів і їх активізації. Крім того фахівець із просторого планування може займати посади працівників-виконавців з планування на місцевому, регіональному та національному рівнях; студій дизайну; центрального та місцевого самоврядування; компаній-фірм, що займаються просторовим плануванням, у тому числі працюючих в галузі інвестицій та нерухомості; бізнес-консалтингу, нерухомості та консультаційних послуг; установ, що беруть участь в консультації та поширення знань в області просторового планування; інститутів досліджень та розвитку [3].

Загальними вимогами, які ставить університет перед майбутнім фахівцем з просторового планування, можна сформулювати наступним чином. Він повинен мати: професійні знання, бути переконаним у їхній соціальній доцільності й корисності, вміти застосовувати їх у своїй професійній діяльності, поглиблювати знання з організації території, які формуються на основі всебічних і ґрунтовних знань з умов просторового планування та охорони навколишнього середовища, економіки міст та регіонів Польщі, основних принципів і тенденцій економічного розвитку країни, розуміння процесів їх реалізації, вміти майстерно користуватися певним арсеналом засобів і прийомів у процесі вирішення будь-яких питань управління земельними ресурсами регіону або міста.

Реалізація програми навчання фахівців з просторового планування надає можливість студентам придбати вузькоспеціалізовані знання та навички у формуванні просторової організації соціально-економічного розвитку, а також загальні знання: екологічні, технічні, економічні та правові. Набутий під час досліджень досвід дозволить їм виконувати роботу в області просторової економіки. Суть навчання зводиться до методології підготовки умов досліджень і планів територіального розвитку, які засновані на природно-екологічних, економічних і правових засадах. Професійна підготовка фахівців з планування посилюється методами і технологіями географічних інформаційних систем, розроблених на кафедрі геодезії і картографії з використанням сучасних методів збору даних для вивчення і розробки планів, методами просторового аналізу та графічного представлення даних і результатів аналізу. Велика увага приділяється формуванню універсальних рис, які дають випускникам основу для подальшого саморозвитку. Випускник знає іноземну мову на рівні B2 Європейської рамки ведення Мови Ради Європи [6].

Навчальний рік охоплює 30 навчальних тижнів, біля 30-ти год. Занять кожен, що розділений на два семестри. Зимовий семестр розпочинається 1-го жовтня і триває до 15 лютого наступного календарного року, охоплюючи 15 тижнів навчальних занять, святкові, вихідні, зимову екзаменаційну сесію та канікули. Літній семестр розпочинається від 16-го лютого і триває до 30-го вересня, охоплюючи 15 тижнів занять, святкові, вихідні, літню екзаменаційну сесію та канікули.

Один місяць літніх канікул призначений для навчальної практик [2, с. 178].

Навчання здійснюється у формі лекцій, практичних занять, семінарів, занять у лабораторіях. Завершують навчальний процес захистом дипломного проекту. Освітні програми побудовані так, щоб сконцентрувати увагу слухача на фундаментальні проблеми просторового проектування. Навчальні дисципліни поділені на напрямки: професійного спрямування (kierunkowi), основні (podstawowi), загальної підготовки (фізичне виховання (wychowanie fizyczne), вивчення іноземної мови (Język obcy), гуманітарні).

До навчальних дисциплін професійного спрямування на першому курсі віднесено: Основи геології і географії фізичної, Основи архітектури та урбаністики, соціально-культурні умови просторового проектування. На другому курсі студенти вивчають та інвестують інфраструктури, Кадастр нерухомості, Основи технічних знань в області будівництва, Системи просторового планування та зонування Польщі, Управління нерухомості, Основи дистанційного зондування, Місцеве самоврядування. На третьому курсі заплановано вивчення дисциплін: Культурні аспекти розвитку, Проектування житлово-комунального комплексу, Оптимізація міських районів, Розвиток сільських районів, Інформаційні системи про землю, Теорія містобудування та просторового розвитку, Умови муніципальної стратегії розвитку, Правові питання у галузі охорони навколишнього середовища, Геодезичні та картографічні засоби, Планування технічної інфраструктури, Теорія містобудування та просторового розвитку.

У навчальному плані передбачено виконання п'яти курсових проектів загальною кількістю 195 годин, а саме з Основ проектування дизайну, 3D проектування, Інвентаризація та аналіз, Проектування міського житлового комплексу 1, Проектування міського житлового комплексу 2. Під час проектування студенти знайомляться із зразками проектів з метою визначення кредитних потреб, характеристик проектних тем, умовами та вимогами проектування, об'єктами проектування; розробляють проектні рішення та захищають проекти. Також, передбачено 180 годин проектування під час вивчення окремих дисциплін як: Основи картографії, Геодезична база просторового розташування об'єктів, Землеробство, Природні умови в просторових проектах, Географічні інформаційні системи, Просторовий аналіз і моделювання [7].

У Варшавському технічному університеті викладання навчальних дисциплін здійснюється за допомогою інноваційних форм навчання (проблемне навчання, метод проектів) та нових освітніх технологій. Під час стажування та виробничих практик студенти беруть участь у реалізації різних проектів, що проводять компанії, фірми, які в майбутньому можуть надати робочі місця випускникам.

Надзвичайно важлива робота проводиться у навчальному закладі з вивчення соціально-економічного середовища, яка спрямована на розуміння потреб роботодавця. Джерелом інформації є матеріали опитування роботодавців, яке здійснювалось Польським агентством з розвитку підприємництва в 2015 році за період 2010-2014 років. Було встановлено, що до загальних вимог роботодавців віднесено: освіта, досвід, професійні компетенції, знання іноземної мови. Дані вимоги найшли своє відображення у матеріалах пошуку персоналу роботодавцями за період 2010-2013 років. Так до важливих вимог віднесено: компетенції (72%), освіта (62%), кваліфікація та досвід (60%), знання іноземних мов (21%). Зазначимо, що під терміном компетенції розуміють: самоорганізацію, професійну компетентність, міжособистісні, когнітивні та мови [6].

У процесі дослідження виявлено особливості навчального процесу Варшавського технічного університету, які ґрунтуються на таких засадах:

1. Індивідуальний підхід до студента, який полягає в наданні студенту максимально широких можливостей навчатися (індивідуалізацію процесу навчання, наукове співробітництво студентів і викладачів, широке використання індивідуальних форм роботи, освіта протягом всього життя).

2. Єдність теорії та практики (проведення ряду навчальних практик на виробництві, використання на практичних заняттях сучасних приладів та технологій, постійна співпраця із роботодавцями).

3. Використання інноваційних педагогічних технологій (активні методи навчання, проблемне навчання, індивідуальний підхід до студента), що дозволить випускнику Варшавського технічного університету мати глибокі технічні знання, які дозволять йому вільно переміщатися по країні, постійно покращувати свої знання та реагувати на мінливі потреби соціально-економічного розвитку.

4. В університеті використовуються рейтингова система оцінювання, базується на систематичному оцінюванні всіх робіт студентів, а також урахуванні коефіцієнтів різних видів робіт.

Висновки і пропозиції. Результативність моделі підготовки фахівців напрямку просторового планування у Варшавському технічному університеті є причиною для застосування цієї моделі на теренах України. Сучасна українська професійна освіта фахівців землевпорядників повинна бути спрямована на реалізацію змісту вищої освіти на підставі державних стандартів і кваліфікаційних вимог до фахівців відповідної спеціальності. На нашу думку, все найкраще зі світового досвіду має впроваджуватися у навчальний-виховний процес ВНЗ України й здійснюватися з урахуванням інноваційних технологій навчання, орієнтуватися на формування гармонійно розвиненої особистості, освіченої, здатної до безперервного оновлення свої знань, професійної мобільності, швидкої адаптації до потреб ринку праці.

Список літератури:

1. Гавран М. Професійна підготовка фахівців у закладах приватної вищої освіти Польщі в контексті Болонського процесу / М. Гавран // Вісник Львівського університету. – 2009. – Вип. 25 (Ч. 3). – С. 334-340.
2. Гончаров С. Маркетингова система вищої освіти в Польщі / С. Гончаров, Г. Сапсай, Й. Зайонц // Нова педагогічна думка. – 2012. – № 1. – С. 176-179
3. Стадницький Ю. «Просторова організація економіки» як напрям підготовки фахівців в Україні / Ю. Стадницький // Вища освіта в Україні. – 2010. – № 1. – С. 43-47.
4. Bałuk J. Ewolucja programu studiów menedżerskich w instytucie Organizacji systemów produkcyjnych Politechniki Warszawskiej [Електронний ресурс] / J. Bałuk. – Режим доступу: http://www.fundacja.edu.pl/organizacja/_referaty/27.pdf
5. Sołkowicz K. Program Erasmus w realizacji polityki edukacyjnej UE / K. Sołkowicz // Нова педагогічна думка. – 2013. – № 1. – С. 56-59.
6. Skwarko L., Wojtaś A. Pozatechniczne kompetencje absolwenta Politechniki Warszawskiej i ich związek z kształceniem językowym [Електронний ресурс] / L. Skwarko, A. Wojtaś. – Режим доступу: http://jows.pl/sites/default/files/skwarko_wojtas.pdf
7. <https://www.pw.edu.pl/>

Русина Н.Г.

Ровенский государственный аграрный колледж

ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ ПОДГОТОВКА СПЕЦИАЛИСТОВ ПРОСТРАНСТВЕННОЙ ОРГАНИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ В УНИВЕРСИТЕТАХ ПОЛЬШИ**Аннотация**

Раскрыты вопросы профессиональной подготовки специалистов в области пространственной организации экономики в университете. Акцентировано внимание на особенностях организации учебного процесса в университете, а также на главных целях и задачах подготовки будущих специалистов пространственной организации экономики. Определены основные компетенции, которыми должны обладать дипломированные специалисты в области землеустройства, согласно программным документам университета. Отмечено важность и необходимость использования позитивного зарубежного опыта в подготовке кадров для Государственной службы Украины по вопросам геодезии, картографии и кадастра.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, пространственная организация экономики, Европейская кредитно-трансферная система, программа обучения.

Rusina N.G.

Rivne State Agricultural College

PROFESSIONAL TRAINING SPATIAL ORGANIZATION OF ECONOMICS AT THE UNIVERSITY POLAND**Summary**

Solved issue of professional training in the field of spatial organization of economy in the University. The attention is focused on the features of the educational process at the university, as well as on the main objectives and tasks of training future professionals spatial organization of the economy. The basic competence that should have qualified experts on land, according to University policy documents. Emphasized the importance of and the need for positive foreign experience in training for State Service of Ukraine Geodesy, Cartography and Cadastre.

Keywords: vocational training spatial organization of the economy, the European credit transfer system, training program.